

Patikusmérleg – a gyógyszertárak létesítéséről

Hankó Zoltán

Négy évtizednél is hosszabb szünet után (de csak néhány év késéssel) 4 év óta szabályozza törvény a gyógyszertárak létesítését. A rendszerváltozás megkezdése előtt a központosított irányítás miatt nem okozott zavarokat a jogszabályi rendezetlenség, azonban a magángyógyszerészeti tevékenység 1990-es engedélyezését követően egyre inkább nyilvánvalóvá vált az egységes és egyértelmű szabályozás hiánya.

A jogalkotó több lehetőség közül választhatott, de figyelembe kellett vennie egyrészt a finanszírozás korlátait, másrészt, hogy a törvény hatályba lépésekor közel kétezer gyógyszertár már működött. Az egyéni érdekeltség megteremtése mellett piacorkoló intézkedéseket is fogantatosított, melyek között kiemelt fontosságú a gyógyszertárak létesítésének a szabályozása. Mint ismeretes, járóbeteg-gyógyszerellátás elsődlegesen a közforgalmú-, fiók- és kézigyógyszertárakban lehetséges, melyek létesíthetőségét a törvény lakosságszámhoz, egymás közötti távolsághoz és a működési körzet meghatározásához köti. [A gyógyszertárak közötti távolság szabályozása egyértelmű (bár a mérés módja időnként zavarokat okoz), a működési körzettel kapcsolatos problémák elemzése pedig ennek az írásnak nem célja.]

Új közforgalmú gyógyszertár létesítését gyógyszertár vezetésére jogosult gyógyszerész és az adott település képviselő-testülete kezdeményezheti (bár a gyógyszerellátás ma már szakellátásnak minősül) és annak szükségességéről a népjóléti (egészségügyi) miniszter dönt. A szükségesség elbírálásához támpontként szolgál, hogy a létesítés akkor engedélyezhető, ha „a településnek legalább ötezer lakosa van”, vagy ha a településen a létesítendő gyógyszertárral együtt „valamennyi gyógyszertárra átlagosan legalább ötezer lakos jut”. Kevésbé ismert, hogy a miniszter akkor is dönthet a létesítés szükségességéről, ha az érintett településnek ötezernél kevesebb lakosa van, illetve ennél kevesebb lakos jutna egy gyógyszertárra. Ezt a jogszabály a „normál” eljárásrenddel lényegében azonos módon teszi lehetővé, ugyanis a miniszternek csupán az önkormányzati képviselő testület és a Kamara véleményét kell kikérnie, továbbá „a közlekedési, idegenforgalmi és egyéb helyi viszonyokat, valamint a szomszédos települések lakosságszámát” kell figyelembe vennie.

Ez a rendelkezés számos konfliktus forrása volt az elmúlt években és várhatóan az lesz a jövőben is. A probléma ma még elsősorban a bevásároló központokhoz, illetőleg a külső befektetők törekvéseihez kapcsolódóan jelentkezik, ezért az érintetteket leszámítva ritkán látható érdekvédelmi egység tapasztalható a kérdés megítélésében. Számolni kell viszont azzal, hogy a privatizációból kimaradtak és a fiatal gyógyszerész-generáció tagjai is egy idő után érdekeltek lehetnek az új gyógyszertár létesítési törekvésekben.

A gyógyszerészek eddig minden egyes ilyen kezdemé-

nyezés kapcsán tiltakoztak, a minisztériumi felső vezetés viszont joggal hivatkozhat az érvényes jogszabályra. Szakmai körökben felvetődött, hogy a miniszter a létesítési engedély megadásakor az ötezres köteles legyen figyelembe venni, de a merev szabályozás ellátási szempontból számos problémát vetne föl, és a gyógyszertárak forgalmi adataiban mutatkozó különbségek sem igazolják ennek létjogosultságát. Az elmúlt évtizedekben ugyanis mobilissá vált a társadalom, és az egészségügyi szolgáltatások rendszerében és igénybevételében is sok változás következett be. Úgyszintén megfogalmazódott a moratórium iránti igény, de ennek megvalósítása a miniszter önkormányzatát feltételezi, másrészt meghatározott időtartamra, illetve adott feltételek bekövetkeztéig hirdethető meg. Ezért megvalósíthatósága megkérdőjelezhető.

A jelenlegi állapot nem szerencsés, ugyanis feltételezhető, hogy számos – ellátási szempontból indokolható – engedély megadását követően először virtuálissá válik, majd megszűnik (vagy megváltozik) az „ötezres” határ.

Számos érv hozható fel arra, hogy ennek a határnak a módosítása (vagy eltörlése) költségesebb és egyre inkább bizonytalan ellátást eredményezne, tovább nehezítve a tb. helyzetét és növelve a gyógyszer-költségvetés hiányát, ami az egészségügyi kormányzat részéről újabb korlátozó intézkedéseket váltana ki. Ez pedig a lakosság fokozódó elégedetlenségéhez vezetne. Ennek következményeit nemcsak az érintett vállalkozó gyógyszerész, hanem a gyógyszertári szolgáltatásra rászoruló beteg is megsínylené.

A szabályozás minimális, de lényegi módosításával – véleményem szerint – a probléma feloldható. Célszerűnek látszik a létesítési engedély kiadását az ötezernél kisebb lakosságszám esetén a Kamara egyetértési jogához kötni és (rendeletben) meghatározni, hogy az engedélyezési eljárás során milyen ellátási, szakmai és a tervezett, valamint az érintett gyógyszertárak működését befolyásoló gazdasági szempontokat kell kötelezően figyelembe venni.

Félreértések adódhatnak a fiókgyógyszertárak létesítése kapcsán is. A törvény szerint a fiókgyógyszertár létesítését úgyszintén gyógyszertár vezetésére jogosult (illetőleg személyi joggal vagy közforgalmú gyógyszertár létesítési-működési engedéllyel rendelkező) gyógyszerész és az önkormányzat képviselő testülete kezdeményezheti, a létesítéséről pedig a miniszter dönt. Ennek a feltétele, hogy az adott településen „közforgalmú gyógyszertár létesítésére engedély nem adható”. A jogszabály nem azt mondja ki, hogy fiókgyógyszertár azon a településen engedélyezhető, ahol közforgalmú gyógyszertár *nincs* és létesítésére engedély nem adható, ezért adott annak a lehetősége, hogy nagyobb településeken és városokban is sorra nyíljanak fiókgyógyszertárak. Nyilvánvaló, hogy egy közigazgatási területen belül is lehetnek olyan településrészek, amelyek ellátása csak fiókgyógyszertárral oldható meg, ezért a problémát – véleményem szerint – úgyszin-

tén az engedélyezési eljárás pontosításával célszerű feloldani. Ebben az esetben javasolható, hogy a (működési körzetében) érintett gyógyszerész részére (vagy beleegyezésével) és a Kamara egyetértésével születhessen – szabályozott eljárás keretében – döntés a létesítési engedély kiadásáról.

A javasolt módosítások – látszólag – korlátozzák a miniszter döntési szabadságát és megnövelik a gyógyszerészek felelősségét, de megítélésem szerint célszerű, ha az átalakulás időszakában még indokolt állami felelősség egy része átszáll a szakmai öngazgató testületekre. A Kereskedelmi és Iparkamara jogositványainak bővülése is ennek a tendenciának az érvényesülését igazolja.

A kézigyógyszertárak létesítésének szabályozása egyéb problémákat is felvet. A létesítést a házi orvos (házi gyermekorvos) kérelmére a miniszter engedélyezi, feltevé, „hogy a településen gyógyszertár... nincs, vagy a legközelebbi gyógyszertár távolsága vagy megközelítésének nehézsége miatt a gyógyszerellátás akadályba ütkö-

zik”. Eszerint olyan településen is működhet kézigyógyszertár, ahol van közforgalmú vagy fiókgyógyszertár (bár a törvény ezek prioritását más helyen biztosítja).

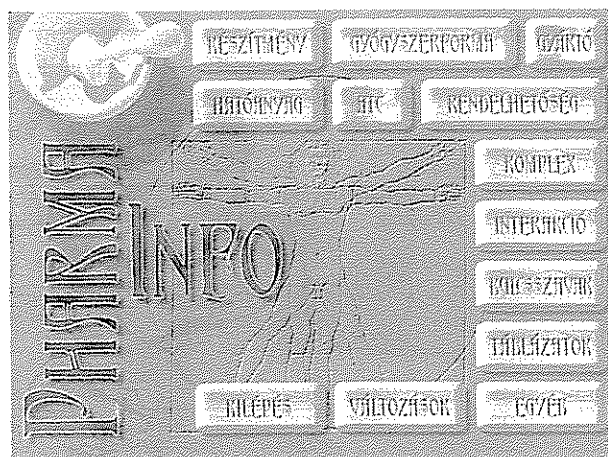
Egyes adatok szerint a működő kézigyógyszertárak száma meghaladja a háromszázat, annak ellenére, hogy ellátásuk jelenleg csak közforgalmú gyógyszertáron keresztül engedélyezett és tevékenységük során nem képezhetnek árrés-jellegű jövedelmet. A néhány hónap múlva hatályba lépő gyógyszer törvény azonban lehetővé teszi, hogy a gyógyszereket közvetlenül nagykereskedőtől szerezhessék be, így várható, hogy számuk és forgalmi részarányuk jelentős növekedésnek indul egyrészt az összeférhetetlenséget felvetve, másrészt megkérdőjelezve és veszélyeztetve a gyógyszerész szakmai kompetenciáját a lakossági gyógyszerellátásban. Ennek megakadályozása egyaránt szakmai és egzisztenciális érdek.

Z. Hankó: „Pharmacist's balance” – about the establishment of pharmacies

Gyógyszerészet Szerkesztősége, Budapest, Zrínyi u. 3. – 1051

PharmaInfo 2.0

Gyógyszer információs, interakciós, szakértői rendszer a PharmaInfo 1.0 továbbfejlesztett windows-os verziója új információkkal, könnyebb kezelhetőséggel, nyomtatási és továbbfeldolgozási lehetőségekkel kibővíve

NOVODATA

Számítástechnikai Részvénytársaság

1126 Budapest, Derkovits u. 3.
Tel.: 224 3000, Fax: 224 3003

1535 Budapest, Postafiók 9-45
e-mail: novodata@pharmanet.hu